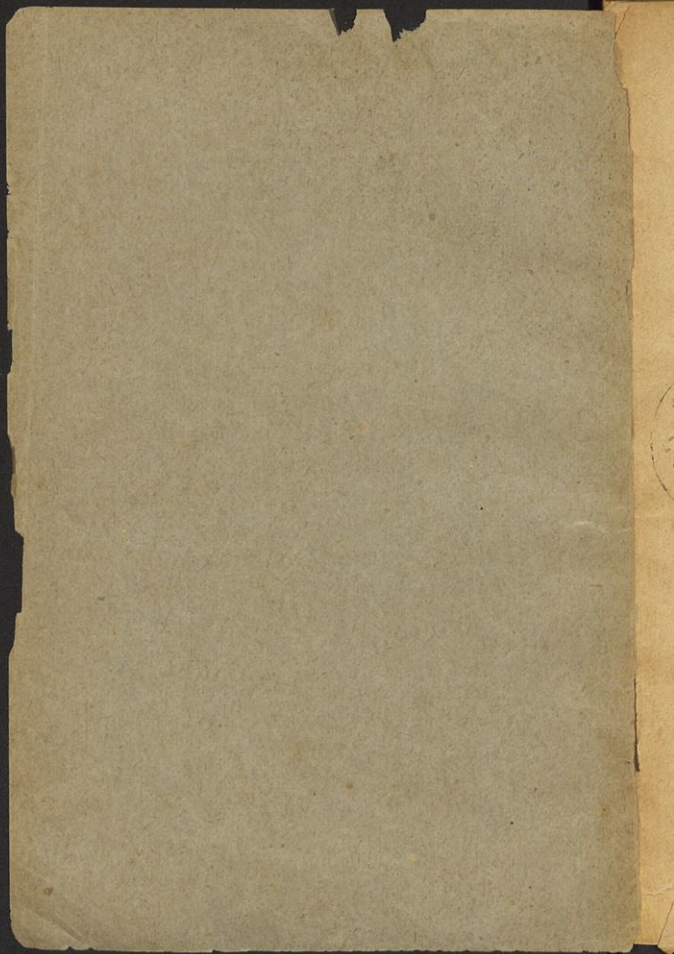

35357, VII, B, g, 28 120/95

8° brune

AFRIČANKA.

Opera v petih dejanjih.

Spisal E. Scribe. Uglasbil G. Meyerbeer.

Poslovenil

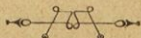
E. G a n g l.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

..

V LJUBLJANI.

Natisnili J. Blasnikovi nasledniki.

1895.

as 035357

Osebe:

Don Pedro, predsednik kraljevega sveta	bas.
Don Diego, admiral	bas.
Ines, njega hči	sopran.
Vasko de Gama, pomorski častnik	tenor.
Don Alvar, član kraljevega sveta	tenor.
Véliki inkvizitor lizbonski	bas.
Véliki svečenik Brahmin	bas.
Nelusko	} sužna bariton.
Selika	
Ana, služabnica Inesina	sopran.
Svečenik Brahmin	tenor.
Prvi mornar	tenor.
Drugi mornar	bas.

Kraljevi svetovalci. Škofje. Pomorski častniki. Svečeniki
Brahmovi. Indijanci. Indijanke. Vojaki. Mornarji.

Prvo in drugo dejanje se vrši v Lizboni, tretje na krovu
ladje, četrto in peto pa na otoku indskega arhipela.

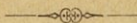

030052601

Prvo dejanje.

Admiralska zbornica v Lizboni.

Štev. 1. Scena in romanca.

Ines.

Kaj čujem, Ana!
Ukazuje mi oče,
Da moram v dvorano
Svetovalcev jaz priti:

Ana.

Rekel je, da vam mora
Važno stvar poročiti.

Ines.

Kaj neki je?
Srcé mi upa in bojí se.
Priatelj morda meni
Iz dalje kaj poroča.

Ana.

Nanj mislite še zdaj?
Že dve leti ga ni!

Ines.

Nanj mislim!
Če mine ta mi up,
Dospì moj zadnji dan.
Ah, kakó naj brez njega živim!
Iz ljubezni do mé se
Podal je na morje,
Dom pustil rodni je,
Delo pustil je svoje.
Ni oplašil ga vibar, drzno
On odjadral je v tuji svet.
V plačilo naj dobi
Mož srčni roko mojo.
Če ljúbav v njem živí,
Zmagalec vrne se
Dà, on dospè, srcé to
Meni glasno pravi.
In še zvení — kot bi jo danes čula —
Njegova ljubka pesem
V duši meni,
Ki jo pel takrát je,
Ko od mene se poslavljal je.

→#←

Romanca.

Zdravstvuj, dežela mila,
Ki mi ljubezni cvet

Dobrotno si vzgojila,
 Zdravstvuj, moj rodni svet.
 Ah, vetrec mi prinaša
 Poljub nje na obraz;
 Povej ji, če te vpraša,
 Da se poslavljam jaz.
 Mladeniške sanje
 Pojé mi srcé,
 Ulival sem vanje
 Vse misli, željé!

(Don Diego vstopi. Ines mu gre naproti.)

Štev. 2. Scena in trospevec.

Ines.

Moj oče! — Kaj želite?

Don Diego.

Predno se snide svét,
 Poslušaj verno me,
 Kar oče ti velim: “
 Milost tebi kraljeva
 Izbrati izvolila
 V srečo dnij bodočih je
 Danes soproga — dona Pedra.

Ines.

On mi soprog naj bo?
 Ne, oče!

(Don Pedro vstopi. V roki ima rokopis.)

Don Diego.

To hoče kralj, in tudi jaz.
Vzeti ga moraš!
Pozabi le moža,
Če si ljubila ga —
Ustvarjen on ni zate.

Ines.

On slaven bode mož!
Njega plemeniti duh —

Don Diego.

Bil mu je le v pogubo!

(Donu Pedru.)

Ali je vest resnična,
Ki sem jo danes čul?
Diaza grob valov
Na veke je zagrnil.

Don Pedro.

Razljučeni vihar
Ladje jim je razbil
In zagnal na otok
Osameli brodnike.
Dà, to poročilo
Resnično je in strašno!

Ines.

Tudi njega ni več?

Don Pedro

Kdo li znaj vam to reči?

Ines.

Morda ostal častnik
Njegov je — Vasko de Gama?

Don Pedro.

Vasko de Gama? — Komu mari so taki
Neznatni ljudje! — A stoj!

(Pogleda v rokopis.)

Tu med mrličiči tudi on je!

Ines.

Tudi mrtev!

Trospevec.

Don Diego.

Mirna sedaj, mirna ostani,
Sicer mu srd v duši vzbudiš;
Skrito gorjé svoje prihrani,
Molči, deklè, najsi trpiš!

Don Pedro.

O, to gorjé, v dušo me rani,
Sama ne veš, da srd mi budiš;
Meni, modrost, zvesta ostani,
Potlej deklè si priboriš.

Ines (stopi v ozadje.)

Oh, žitje nemila
Končala mu sila
In meni pustila

Spomine je le.
 Mladostne zrem sanje —
 Ulivala sem vanje
 Misli in željé.

(Don Diego pripelje Ines iz ozadja.)

Don Pedro.

Čudno res je,
 Da poročilo to
 Hčerki vaši je
 Vzbudilo le bolešt.
 Mogoče, da možá
 Ljubila je.

Don Diego.

Mogoče. — Nasprotnik mrtev je,
 Kaj bi bali se zdaj?

Sluga (vstopi.)

Visoki zbor se shaja,
 Précej svét prične se.

Štev. 3. Scena in finale.

(Don Alvar, véliki inkvizitor, osem škofov in svetovalci resno vstopijo.
 Don Pedro zasede predsednikovo mesto.)

Zbor.

Bog naš, ki žiješ resnično,
 Dušno razjasni nam noč,
 Potlej izteče pravično
 Naše oblasti se moč.

Roka vsemožna naj Tvoja
 Milost nam zdaj podelí,
 Ah, Gospod naš in Bog,
 Spremljaj na poti nas boja
 Zvesto, dobrotljivo Ti.

Don Pedro.

Kolumb odkril nekoč je
 Špancev novi svet
 In z njim odklenil je
 Zaklad jim on neštét.
 Nam hoče pridobiti
 Novo zdaj deželo
 Srčan Emanuel,
 Gospod naš in kralj,
 Ki žij mu večna slava.

Véliki inkvizitor.

Morda nam bo v nesrečo.

Don Pedro.

Že gleda Portugiz,
 Ki drzno jadra v svet,
 Da kraljevstvu pò morji
 Pot se nov odpira.
 Naj nevarnost vam
 Nadej nikar ne podira!

Véliki inkvizitor.

Dà, te nadeje prazne!
 Objadrati hoteli
 Čerí so neznane —
 A zla jim usoda!

Poročilo nam pravi,
 Da je Diaz strmeče
 Zrl, ko je nad ladjo
 Morje se zaprlo grozeče.

Don Pedro.

Kralj želi, da se Diaz
 Iz nevarnosti reši.
 O tem svetujmo zdaj!
 Gospodje, kaj menite vi?

Véliki inkvizitor. Zbor.

Naj Gospod nas razsvetli!
 Roka vsemožna naj Tvoja
 Zdaj nam modrost podelí,
 Spremljaj na poti nas boja
 Zvesto, dobrotljivo Ti!

Don Pedro.

Don Alvar, svoje misli povejte!

Don Alvar.

Za Diaza môli —
 Tudi on je mrtev!

Don Petro. Zbor.

Kdo to vé?

Don Alvar.

Kdo? — Častnik mlad,
 Ki mu bil spremljevalec —
 On jedini se je
 Iz pogube otel.

Ljuto moral se je sam
 Boriti z viharjem,
 Zdaj prosi, da pred vas
 On stopiti bi smel.

Don Pedro.

Naj pride! — In ime mu?

Don Alvar.

Vasko de Gama.

Don Pedro. Don Diego (zase.)

On! — O, Bog!

(Vratar privede Vaska de Gamo, kateri svetovalce spoštljivo pozdravi.
 Don Pedro mu namigne, da naj govori.)

Vasko.

Zrl sem, gospôda častna,
 Kakó morjé brezdanje
 Svojo noč prestrašné
 Zadrevilo je nanje.
 Grozen strah jih obšel je
 In grozen trepet,
 Oziral se željnó
 Na obrežje pogled,
 Na obrežje, ki rob
 Val morski mu izpira,
 Ki sega do peklà
 In v nebó se ozira.
 Mene vrgel vihar je
 Na svet nepoznan.

In tamkaj me pozdravil
 Rešitve moje dan.
 Ko bi zrl to zemljo!
 Puščava jo krije,
 In od morja vihar
 Nad njo preteče brije.

Don Alvar.

Gotovo ste, prijatelj,
 Prekleli že ta svet.

Vasko.

Ne! — Hočem, da bo nam otet.
 Bog mi na strani stoj,
 In gotovo last bo naša.
 Berite pismo to,
 Skrbite, da mi dá
 Naš presvetli vladar
 V uporabo brodovje,
 Jaz skrbel bom, da naša
 Še zemlja bo ta.
 In bogastvo si novo
 Z njo priborí domovje.
 Blagost potem dospè
 Nad vas,
 Vam se sreča odpre
 Za večni čas!

Veliki inkvizitor.

A kaj ostane vam?

Vasko.

Kaj? — Čast, nesmrtna čast!
 Rad hočem kri, življenje dati,
 Le čujte glas proseči moj,
 Nič mi težkó ni žrtvovati
 Za kralja in za národ svoj.

Véliki inkvizitor.

Vse blaznost je, to treba znati,
 Takó se čut oglašá moj,
 S tem doma nam ne obogati,
 Saj kliče zlo nad národ svoj.

Don Alvar. Mlajši svetovalci.

Pogumen mož, to treba znati,
 Takó se čut oglašá moj,
 S tem dom lahko nam obogati
 In dvigne v čast še národ svoj.

(Don Pedro namigne Vasku, da naj odide. Vasko hoče iti, pa se zopet vrne.)

Vasko.

A predno svèt odloči se,
 To čujte, prosim:
 Lahko zaupa kralj mi
 Svoje ladje, ker početje to
 Ni brezpomembna le reč
 Dva sužna — enakih
 Jaz videl še nisem —
 Katera v Afriki na sejmu
 S sužni sem odkupil.
 Sta z menoj.

Véliki inkvizitor.

Kaj nam koristi to?

Vasko.

Naj vam dokažeta,
Kak národ tamkaj biva,
Ki zibel tekla mu
Ni v azijskih puščavah,
Ni v onem novem kraji,
Ki ga priborimo.
Čujte ju!

Don Diego.

Sèm ju privedite!

Don Pedro

Vstopita naj!

(Na znamenje dona Pedra odpre strežnik vrata. Namigne. Selika in Nelusko vstopita.)

Le bliže semkaj, sužna!

Don Diego,

Od kod li sta prišla?

Don Pedro.

Kdo li vaju je sem privel?

Don Diego.

Odgovoriti nečeš?

Nelusko.

Ne, ne!

Don Pedro.

Žena, odgovôri mi!

Selika.

Razbil se je čolnič,
Ki sva sedela v njem;
Valovi naju vrgli
Na suho so zemljo,
Ob bregu plula ladja
In naju vzela je.

Vasko.

Sami glejte sedaj:
Te črte in to lice!
Bakrenordeča je boja njih —
To res je nepoznani rod.

Don Alvar.

Takó je, dà!

Don Diego.

Kje ti je domovina?

Vasko.

Govôri, rêci, o Selika,
Čuj mojo vročo prošnjo!

Selika.

Kakó ljubó me prosi!
Ah, uslišati ga moram.
Vi hočete? — Naj bo!

Nelusko.

O, tiho! — Ti si
Prisegla, molčí zdaj!

Najsi v verige
 Uklenila te krivica,
 Ostala vender
 Naša si ti kraljica.
 Čuj, spomni Brahme se.
 Ki ga moliš.
 Lahko kazni te, to znaj,
 Svojega rodú, o Selika,
 Ti ne izdaj!

Don Pedro (Seliki.)

Znati hočem, kje je
 Dom tebi — sedaj govôri,
 Sicer primoraš me,
 Da te prisilim!

Selika.

Ti vprašáš za dom mene?
 Sam imenuj mi ga —
 Saj doma nima rob.

Nelusko.

Če kdo od vas si kupi
 Živinče za svoj dom,
 Gotovo najprej vpraša,
 Če tovor vozi lahko in prenaša;
 A nihče ne skrbi,
 Kje rodni hlev stoji.
 Kaj briga vas, kje dom
 Človeku se prostira,
 Ki kot živina
 V sužnosti umira.

Don Pedro.

Kakšne so to besede?

Vasko

Trud brezvspešen je ves —
Govoriti neče! Vender vse
To nam kaže,
Da iz Afrike gotovo
Nista prišla.
Domovina neznana je tam,
Kjer mi še nismo bili.
Te oddaljene kraje
Odkriti hočem jaz,
Dajte mi le pomoč,
In priborim vam jih!

Don Pedro.

Dovolj! — Stran zdaj od tod.
Da govorimo o tem!

(Vasko, Selika in Nelusko odidejo.)

Don Alvar.

Vsakdó mu zdaj pomagaj,
Da načrt izvede.

Don Diego.

Če pomoč kdo mu da,
Kam se lahko zabrede!

Don Alvar.

Hraber častnik je on.

Don Diego.

Spreten je le in zvit.

Don Alvar.

In čez vse slavo ljubi.

Don Diego.

V mislih svojih prikrit.

Véliki inkvizitor.

O, vi bratje! — Vsakdo
Trezno sedaj presodi,
Milost božja z vami bodi!

Don Alvar.

Te podobe in ta pisma,
Zemljevide, ki vam izročil.
Pregledati zdaj treba je.

Don Pedro.

Naj bo! —

(Pogleda v listino.)

Kaj vidim!

O, Bog, kaj se mi svita
V tej nōči mislj mojih?
Ha, zmoter njega znam!

Don Diego.

Kaj? — Mi naj slavohlepnežu
Brodovje damo in podporo --
Kdo li zna za njega čine?

Svetovalci.

Svet spoznal bo vrline.

Drugi svetovalci.

Naj vam blaznost mine!

Véliki inkvizitor.

Naj naš svèt ga ne sluša,
Ker vem, da je grešnik!

Zbor.

Ne, ne, ne!

Don Alvar.

On je grešnik? — Ali zató,
Ker svet se nov mu je odkril?

Véliki inkvizitor.

Kdor trdi to zavestno,
On veri je odpadnik.
O tem knjige nam svete
Nič ne govore.

Don Alvar.

Ni li Kolumba cerkev
Sama tudi klela? ..

Véliki inkvizitor.

Vi nespametni mož,
Govor vaš Boga skruni!

Don Alvar.

Domovino jaz branim.

Véliki inkvizitor.

Govor skruni Boga!!
Vsa pisma, ki jih dal je,
Uniči ogenj naj!

Vsi.

Dà, dà! — Ne, ne!
 Sami nad seboj zdaj čujmo
 In prepira se varujmo,
 Zložno vsi samó svetujmo,
 Kakor naša je dolžnost!

Don Diego. Don Pedro. Véliki inkvizitor. Stari svetovalci.

Ukazujemo molčanje,
 Saj ne pride nam spoznanje,
 Da koristno je ravnanje —
 On naj čuti našo moč!

Don Alvar. Mladi svetovalci.

Ukazujejo molčanje,
 Saj ne pride jim spoznanje,
 Da koristno je ravnanje —
 Njih nas ne oplaší moč!

Vsi.

Svetujmo!

Véliki inkvizitor. Škofje.

Roka vsemožna naj Tvoja
 Milost nam zdaj podelí,
 Spremljaj na poti nas boja
 Zvesto, dobrotljivo Ti!

(Vasko počasno vstopi.)

Don Pedro.

To je sklenil naš zbor,
 Ki v kraljevem imeni
 Na blagor in korist le

Domovini vlada, da vaš
 Namen ni domu k sreči,
 In vaš načrt le blaznost je.

Vasko (zaničljivo.)

Blaznost je, to pravite?
 Saj takó je nekoč
 Rodna dežela sama
 Zavrnila Kolumba.
 Ime njegovo s častjó se kliče
 A takrat te zahteve
 Modrijanom onih dnij
 Blazne so zdele se.

Vsi.

Umolkni, ti brezčastnik!

Vasko.

Ne, govoril bom! Jaz sedaj sem
 Sodnik vaš in zaničujem vas!
 Toda naj, ki v domačem sveti
 Napredek hočete zatreti,
 Izreče sodbo pozni čas,
 Saj govori slepost, ljubosumnost zdaj iz vas!

Vsi razun Alvara.

Smrt bodi mu, ki to velí!

Don Alvar.

Oh, ne! Oprostite mu to!

Véliki inkvizitor.

Za to zločinstvo v ječi
 Naj se on pokorí!

Vasko.

Ha, naj zadene vsa
 Zlovolja vaša me!
 Dà, ker se vi luči bojite,
 Le v ječo mene zdaj pehnite,
 Da se razuma noč
 Vam nikdar ne razjasni!

Zbor.

Ha, kakšen glas je tvoj!
 Ti kazni zdaj se boj!
 V oblast si našo pal,
 Nikdar ne boš več vstal.

Vasko.

Kot grešniku se glási
 Obsodba mi ta dan,
 A prišli bodo časi,
 Ko bodem spoštovan.
 Kar zdaj zavist razdira,
 Tek združi poznih let,
 In kdor nekriv umira,
 Slavil ga bode svet!

Don Alvar.

Glas ni preišljen tvoj,
 Kazni zató se boj!
 Oblastí si zapal,
 Nikdar več ne boš vstal!
 Kar zdaj zavist razdira,
 Tek združi poznih let,

In kdor nekriv umira,
Slavil ga bode svet!

Véliki inkvizitor.

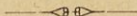
Naj vas Bog v jezi Svoji
Pokorí večni čas
In pošlje naj prekletstvo
Grozno svoje nad vas!

Vasko. Don Alvar.

Podli zbor, slepo sodiš ti.

Zbor.

Ha, brezbožnik, ti si od nas preklet!

Drugo dejanje.

Inkvizijska ječa v Lizboni.

— —
Selika.

Kot vedno nemirno on spi!
Nič kot sanje o časti in nesmrtnosti.
Že jeden mesec je v ječi temni tu zaprt,
In vsi so že te pozabili, samo jaz ne!
In ti? — Kaj mari tebi je gorje srcá,
Oh, koliko trpim, to duša tvoja ne zna.

Vasko (v spanji.)

O, domovina,
O, ljubica moja!

Selika.

Kaj pravi? — Tresem se.

Vasko.

O, Ines, zvesta deva!

Selika (bolestno.)

Kaj, Ines? Čujem li prav?
 Živí — a ne zamé!
 On deklè drugo ljubi.
 Ah, kakó to boli.

Vasko.

Ah, ločen od nje.
 To gorjé!

Selika.

Tedaj pesem zvèni moja,
 Daj mu mirú,
 Ki meni ga vzél!

Štev. 4. Uspavanka.

V moj naročaj deni vesel
 Svojo trudno ti glavo. “
 Venec krasan nanjo pripel
 Sèn bo na čast in slavo.
 Ko vse mirno spi,
 Ljúbav še budi,
 Na nebu zvezda se prižiga.
 Plava v tiho noč
 Spev ljubezni vroč:
 O, spavaj sladko,
 Naj duše ti vihar ne dviga! —
 On trdno spi! — Gorjé

Pa stiska mi srcé.
 Umrí je svetní slaj zamé!
 O, da ljubezen in spomine
 Končalo morje bi z menoj,
 Predno sem v srčne globočine
 Začrtala si obraz tvoj.
 O, Bog moj močni, Brahma, reši me,
 Srcé od vroče mi ljubezni mrè.

(Vasko v snu zapoje.)

On se vzbuja. Naglo zapoj: Ah!
 Ljubec srcá, mirno le spi —
 Čujem jaz ljubeče,
 Lotos krasan vonj diha ti,
 In val, čuj, šepeče ...
 Spi sladko mi!

(Gleda Vaska.)

Kakó morí srcé ljubezni žejno
 Gorjé brezmejno!
 Zaradi tebe pozabila
 Bogove sem in rodni svet
 In krono, žezlo jaz pustila,
 Čast svojo in zaklad neštét.
 Jaz te ljubim!
 Ti žal si mi in slast,
 Ti slava, moč in čast.

(Vsa onemogla gleda Vaska in poljublja njega čelo. Nelusko neopažen po-
 časi vstopi.)

Štev. 5. Scena in arija.

Nelusko!

Nelusko.

To zahteva čast kraljice naše,
 Dà, čast in sovraštvo moje,
 Ki v srci žije.

(Zamolκλο.)

Todà kaj vidim?
 On zaspal je! Žàl, o žal!
 A umoriti ga nečem zdaj,
 Ker spava.

(Izdere bodalo.)

Nič ne de! Naj umrè.

(Gre proti Vasku.)

Selika.

Nikar! Kaj li boš storil?
 Kakor midva je on jetnik.

Nelusko.

On je kristjan,
 In vse kristjane črtim.

Selika.

Nama bil je mož rešnik —
 To v zahvalo boš storil?
 Najsi zlo meni je,
 Hvala vender mu gre,
 Ker me rešil s teboj,
 Ki na dom me spominjaš.

Kaj li bi sedaj počela
 Zapuščena kraljica tukaj jaz?
 In ti, srčni vojak, svojo rokó
 Bodeš omočil z nedolžno si krvjó!
 Delo to res ni častno.

Nelusko.

Storil bom, črtim ga
 Na vso moč,
 Ker je kristjan.

Selika.

Ali samo zató?

Nelusko.

Mogoče.

Selika.

Govôri!

Nelusko.

Ah, ne morem.

Selika.

Jaz ukazujem — govôri!

Nelusko.

Tebi, kraljica, živim udano,
 Ker zvestoba je moja dolžnost.
 Najsi sedaj si v sužnosti z mano,
 Ostala ti je tvoja visokost.
 Tam v daljnem rodnem domu
 Svetil nam sreče žar,
 Kjer tebi vsakdó je
 Srcé poklanjal v dar.

Tvoja glava, ki vredna
 Krone, spoštovanja,
 Le pred bogom jedino
 Naj se klanja.
 O, gospa moja,
 Sveta je volja mi tvoja.
 Toda ko mi jeza rokó
 V pest skrčila tesnó —

Selika.

Nelusko!

Nelusko.

Ah, ne! Oprosti!
 Tebi, kraljica, živim udano,
 Ker zvestoba je meni dolžnost.
 Najsi sedaj si v sužnosti z mano,
 Ostala ti je tvoja visokost.
 A čuj me! Ta Vasko je kristjan,
 Pehni njega od sebe stran!
 Ljubav v prsih vstaja, ..
 Jeza jo navdaja,
 Želja me obhaja,
 Da bi strl vihar
 Strásti raznečene;
 Kri mi v glavo žene,
 Ki razgreva mene
 Kot solnčni žar!
 Slutnja moja velí,
 Da bojiš zanj se ti —
 Prisegel sem, da roka
 Naj ga pogubi!

Selika.

Nelusko!

Nelusko.

Jezo naj moja čuti,
Ki s smrtjo mu pretí!

Selika.

Oh, ne stôri!

Nelusko.

Čujem prav? — Prosiš zanj!

(Hoče k Vasku.)

Ha, njemu bodi smrt!

Selika (ga zadržuje.)

Ah, ne stôri! — Slušaj me!

Nelusko.

Ne, ne, ne!

Selika (prime Vaska za roko in ga budi.)

Ah, gospod, čuj — vstani!

Vasko (se vzbudi.)

Kaj li je?

Selika (zmedeno.)

Tu kosilo, ki sužen ti je prinesel zvesti.

Vasko.

Takó!

(Nelusku.)

Odidi!

(Nelusko se ne gane.)

Čuješ li?

Nelusko.

Slišal sem.

(Počasi odhaja in jokaje poje.)

O, ti Brahma, silni bog,
Svetu gospod,
Moč je tvoja znana,
Kazni jo tod,
Ki njemu je udana!

Štev. 6. Dvospev.

Vasko.

Zaman so vaši vsi napori,
Te sponse bodočnost razdrobí —
Pa daj, duhá mi kdo zamôri,
Ki le po nji on hrepení.

(Vasko se zamisli. Hipoma se vzdrami in ogleduje zemljevid, kateri visi na steni.)

Selika.

O, dajte mi moč, bogovi sveti,
Da beda, žal me ne končá!
Ljubezen želim svojo streti,
Ki pokoja mi ne da.

Vasko (zre na zemljevid.)

Te gore tu, ki so nedostopne
Ovirale nam našo pot!

Čast meni, če bi jih osvojil —
Od tukaj, glej!

(Kaže na zemljevid.)

Selika (stopi bliže.)

Ne, ne!

Vasko.

Zakaj?

Selika.

Tu rešitve vam ni!

Vasko.

Kaj li deš?

Selika.

A od tam!

Vasko.

Od tam?

Selika.

Tu na desni — ta otok!

Vasko.

Sèm na desno? — Ta otok?

Selika.

Otok prostrani

Kraj blagoslovljen je.

Vasko.

In dalje?

Selika.

Dà, tu je bilo, kjer moja ladjo

Zasačil je vihar,

Ki dvignil se nad morjem.

Ustavljala se je
 Moja sila zaman —
 On me treščil na suho,
 Dal me v roko je robstvu.

Vasko (navdušeno.)

O, slava! Saj znal sem jaz:
 Na boj od tod je treba.
 Hvala ti! Sedaj lahkó
 Izvedem svoj načrt.
 Presrčna zahvala,
 Ki v duši mi vstala,
 Naj tebi navdala
 Z radostjo srcé.
 V tej dobi mi jada
 Poživlja se nada,
 In na dušo pada
 Sladkost brez mejé

Selika (zase.) **

O, da bi zahvala,
 Ki mu v duši vstala,
 Z ljubavjo navdala
 Njemu zdaj srcé.
 V tej dobi mu jada
 Poživlja se nada —
 Na dušo naj pada
 Ljubav brez mejé.

(Vasko Seliko objame.)

Štev. 7. Finale.

(Skozi vrata v ozadji vstopijo Ines, Ana, don Pedro, don Alvar in Nelusko.)

Don Pedro (Inesi.)

Prav poučeni smo.
Preverite sami se,
Da nam sreča je mila.

Vasko.

Ali verjeti smem?
Ines — ki jaz jo ljubim!

Selika (v strahu zase.)

Kaj li? Ines — ona tu!

(Obrniti se hoče k Inesi. Vasko ji zabrani. S tresočim glasom.)

Ti si ljuba? — Ah, kakó
Vsa trepečem obupna!

Ines (zelo vznemirjeno.)

Ukaz veli, da ti mordà
Zaprt boš, dokler ne reši kazni te smrt,
Ali sedaj sem jaz z vestjo prišla,
Da je izhod tebi odprt.

Vasko (veselo.)

Čujem li prav? O, Bog!

Ines.

Dà! To pismo beri in ta ukaz!
Glej, na vek pustiti moram te,
Zató pozabi me.
Zdravstvuj!

(Pedru.)

Zdaj stran, le stran od tod!

Vasko.

Stoj! Morda ta ženska,
 Ki je tu, bega vas?
 To je sužna —

Ines.

Ki ste v Afriki jo dobili.

Vasko.

Ni več, kot moja sužna.
 Vaše srce še dvomi.
 Naj se dvom vam umiri,
 Ker jo darujem — vam!

Selika (bolestno zase.)

Ah, on je krut!

Vasko.

Od danes bodi ona vaša.

Nelusko.

In jaz?

Vasko.

Tudi ti pojdi z njo!

(Ines razvneto.)

Vzemi srcé moje ti,
 Vzemi vse, kar je moje,
 Naj okó me gleda ljubó.

Selika (zase.)

Ah, on je krut!

Ines (zase.)

O, nesrečen dan!

(Vasko hoče z njo govoriti, a Ines se od njega odstrani.)

Ines.

Zamé srcé njegovo bije —
Gorjé strašná me tare zdaj.
Na ustnah mi umira glas
In v duši sreče slaj.

Selika.

Dobrotni Bog, kakó bolí!
Za mene mu sočutja ni.
O, krutosti — prodal me je,
Srcé mi od bolesti mrè.

Ana.

Dobrotni Bog, kakó bolí!
Kaj Inesi pomoči ni?
Ljubezni žar mu v srci vžgan
Za njo gorí le noč in dan.
Kakó bledí obraz ji, glej.
Ocvél je raj ji za vselej!

Vasko.

Odrè morda se mi še raj —
Kod zvezd bi svetil žar,
Namé očij zre čar.

Don Alvar.

Dobrotni Bog, kakó bolí!
Kaj Inesi pomoči ni?

Ljubezni žar mu v srci vžgan
 Za njo gorí le noč in dan.
 Kakó bledí obraz ji, glej,
 Ocvel je raj ji za vselej!

Nelusko.

Prav je takó, najsi bolí,
 Da se na vek razpnó vezí.
 Naj te ne stre obup, vihar,
 Saj že gorí rešenja žar.

Don Pedro.

Prav je takó, najsi bolí,
 Da se na vek razpnó vezí.
 Naj ga le stre obup, vihar,
 Na vek zamri ljubezni žar!

(Vasku.)

Tako veljaj! Vzel bom oba
 In vam pošteno plačal.

(Inesi.)

A brž naprej sedaj!

Vasko.

Kak glas je to?

Don Pedro (ponosno.)

Kralj svetli je po volji svoji
 Odločil takó, da naj roki se moji
 Vse delo zaupa, brodovje in boj,
 Da slavni bode konec doseгло svoj.

Vasko (osuplo.)

Vam, ki jaz sem izročil
Svoja pisma, načrte,
Ki sem pokazal pot
V one kraje prostrte?!

Don Pedro.

Nične misli in listi,
Ki ogenj končal!

Vasko.

Slavljen vendar na vek
Zmagovalec bom ostal.

Nelusko (tiho Pedru.)

Na ladjo vzemi me,
In storil bom takó,
Da vse izteklo se
Prav bode in lepó.

Don Pedro (tiho Nelusku.)

Zató sem kupil te.

(Glasno Vasku.)

Kralj meni je izkazal
Veliko čast:
Dal v onem kraji mi
Vso oblast!

Vasko.

Že naprej?

Don Pedro.

Čez malo hipov tja
Odjadrali bomo.

(Inesi.)

Od tod! Prosim vas za rokó.

Vasko.

S kakšno pravico?

*Don Pedro.*S to pravico, ki mi dal jo Bog
Pred oltarjem je svojim.*Vasko (Inesi.)*

Kaj li pravi?

*Ines (šepetaje Vasku.)*Vi ste, to sem čula, me zabili.
Da rešila vas nečastí
In ječe bi strahovite,
Rokó sem njemu dala.
Zdaj moram stran
Za večno!*Vasko.*

Ha, prekletstvo ga zadeni!

Ah, gorjé mi!

[*Ines.*O, kakó ga žge mučenje!
Jaz končala sem življenje
In njegovo koprnenje
Z delom svojim vekomaj.
Kakor nož kesanje reže,
Toda z njim me zakon veže —
Nikdar žal se ne poleže;
Bog moj, žitje mi končaj!

Selika.

O, kakó me žge mučenje,
 Saj končano mi življenje,
 Vse je moje koprnenje,
 Sreča sladka vekomaj.
 Kakor nož kesanje reže,
 Z njo pa zakon ga ne zveže —
 Morda vender mi doseže,
 Kar želi si duša zdaj.

Ana. Don Alvar.

O, kakó jo žge mučenje
 Saj končano ji življenje.
 Kaj koristi koprnenje?
 Žena mu je vekomaj.
 Kakor nož kesanje reže,
 Ker jo z možem zakon veže.
 Nikdar reva ne doseže,
 Kar želi srcé ji zdaj.

Nelusko.

O, kakó ga žge mučenje,
 Ker končano mu življenje,
 Vse njegovo koprnenje
 Meni v rádot vekomaj.
 Ako nase me naveže,
 Želja se mi ne poleže:
 Moja roka ga doseže,
 Ki kristjana pokončaj!

Don Pedro.

O, kako ga žge mučenje,
 Ker končano mu življenje,
 In njegovo koprnenje
 Smrti palo v plen je zdaj.
 Najsi jo kesanje reže,
 Kmalu zopet se poleže,
 Saj z menoj jo zakon veže —
 Moja last je vekomaj!]

Ines.

O. Vasko, čuj me!

Selika (zase.)

Bo li jo slušal?

Don Pedro (jezno zase.)

Kaj vidim!

Don Alvar (Pedru.)

Mirujte!

Nelusko (Seliki.)

Glej, on gre k nji!

Ines (Vasku.)

Le vzemi, dajem ti prostost,
 Dovede naj te k slavi!
 Ko prideš, na moj grob se odpravi,
 Ker strla me bo bridkost.
 Kadar pihljaj bo vetrec milo,
 Prinašal ti pozdravilo
 V srcá bo tvojega zvestost.
 Zdravstvuj! Na nebu vidiva se spet!

Selika.

Jaz sama sem sirota —
 Zakaj je takó?
 Dal me sovražniku je.
 Sama zdaj — o, gorjé!
 Tecite mi, solzé!
 Sreče je odpal mi cvet —
 Kdaj li vzcvetè mi spet?

Ana. Don Alvar.

Prinesla prostost mu,
 Z njo zlo je največje,
 Ker more od nje.
 Končan je njemu sreče raj —
 Kdaj spet odprè se, kdaj?

Vasko

Prinesla prostost mi,
 Z njo zlo je največje,
 Ker moram od nje,
 Ki moja sreča je.
 Sam sedaj — o, gorjé!
 Tecite mi, solzé!
 Sreče je odpal mi cvet —
 Kdaj li vzcvetè mi spet?

Nelusko.

Zdaj ve, da je sama!
 A njega zlo bega —
 Brahma, hvala ti!

Nje obraz že bleđi,
 Meni se bati ni —
 Vsaj rešena je,
 Ker on ne vrne se!

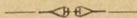
Don Pedro.

Vse šlo je po sreči,
 Pustiti jo mora —
 Osvetil sem se:
 Zanj vse je izgubljeno zdaj!
 Njega lice že bleđi,
 Bati se več mi ni.
 Nikdár ne pride on nazaj,
 Moj je ljubezni raj!

Vsi.

Tam vidimo se spet —
 Zdravstvuj! — Ah! —

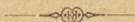
..

Tretje dejanje.

Na ladji. Nelusko in mornarji spé na krovu. Pod krovom na jedni strani je Ines s svojimi spriemljevalkami, na drugi pa don Pedro.

Štev. 8. Ženski zbor.

Zbor.

Izzà oblakov jutro vstaja,
In v lica vetrec nam pihljá,
Sladkó čutilo nas navdaja,
Pod nami z valom val igra.

Don Pedro.

Noč in dan vsakdó naj pazi,
Da prenaglo ne mine čas —
Nikdar vihar nas ne porazi,
Saj ladji poveljnik sem jaz.

Stev. 9. Čveterospev in zbor mornarjev.

Zbor.

Naprej, hej, mornarji,
 Le pogumno naprej!
 Žar se jutra krasni
 V val ozira jasni,
 In dan je že — glej!
 Na delo vsak hiti! — Pogumno naprej!

Štev. 10. Molitev.

Zbor.

Slušaj, Dominik sveti,
 Slavo želimo peti;
 Tvoja moč nas varuj.
 Zvesto nad nami čuj!
 Dan na dan
 Spev ubran ..
 Hoče vsak tebi peti,
 Slušaj, Dominik sveti!

Ines Ana. Žene.

O, moj Bog, v nebes višavi!
 Pôkoj daj mi (ji), srečo v dar,
 Čuvaj Tvojih očij me (jo) žar!

Štev. 11. Scena in recitativ.

[Don Pedro.

Ah, vi ste, don Alvar?

Don Alvar.

Hočem k vam, admiral.

Don Pedro.

V takó neznani svet na boj ste se podali,
Lahko bi v domu svojem prekrasnem ostali.
To je pogumnost! — Todà — kaj vam je?

Don Alvar (osorno.)

Pozor vam! Vaš krmar,
Ki prav ga ne poznate, je izdajalec!
Dve ladji ste izgubili že:
Jedna razbila se,
Drugo je zagrnilo morjé.

Don Pedro.

Jaz menim, da se bo nesreča nas ognila,
Hvala bodi mu, ki k zmagi je peljal nas.
Dospeli semkaj smo, ko nevaren bil čas —
Ne upam njemu le — še sveti zvezda mila.
Prvič sem danes tu,
Sreča se mi smehljá!

Don Alvar.

Ne, nekdo že bil je — žal —
Hitreji kot vi
Vidi od tod natanko
Še tam belo jadro se,
In brazda med valovi
Kaže pot.

Don Pedro.

Kdo li je?

Don Alvar.

Kdo to znaj? — Kakòr
Mornar velí,
Morjá je blagi duh.

Don Pedro.

Zli duh je on mogoče.

Don Alvar.

Za njim je treba.

Don Pedro.

Ne, od njega stran!]

Nelusko (glasno mornarjem.)

Holá, vsi pozor! Veter se menja.

Jadra napnite!

In brž na krov,

Ker veter se menja;

Na sever zdaj!

Tam na obzorji zrem “

Pogubna znamenja:

Vihar se bliža strašan.

Na sever zdaj — če ne,

Propast vam pretí.

Don Alvar (Pedru.)

In podlemu človeku,

Ki gospoda je izdal že,

Upate vi? — Nezvest ostane,

Kdor že je bil.

Ah, gorjé! Dveh ladij že,

Ki on ju je vodil — ni več!

Nelusko.

Adamastor, ki nezmagljiv je
 Junak pomorski,
 On ladji je končal.
 Le prekmalu bo srd
 Njegov besnel nad vami,
 Če mislij ne izpremenite,
 Če proti severu
 Ne gre vam pot.

Don Alvar.

Kam želiš nas voditi?

Nelusko.

Brez straha za menoj!

Don Pedro.

Naprej zdaj —
 Le na sever od tod!

(Ladja se obrne proti severu.)

Nelusko (veselo.)

Tralalala!
 Zrem že, kakó v viharji vse gine,
 Pot nas ta vodi v smrt,
 Ublaži nam spomine
 In uteši naš srd.
 Nevarnost jaz poznam,
 Saj v čolnu sem že dostikrat se vozil sam.
 Tralalala!

Mornar.

He, Nelusko, dej,
Kaj li poješ zdaj?

Nelusko (skrivnostno.)

Legendo pojem slavno
O groznem Adamastru,
Ki je morju gospodar,
Ki preteči budí vihar.

Zbor.

Čujmo torej to legendo,
Da spoznamo njega moč —
Čujmo vsi!

Nelusko.

Slušaj vsak!

Zbor.

Čujmo zdaj!

Štev. 11. Balada.

Nelusko.

Hej, Adamastor, ti kralj si vsemožni!
Grom se razlega in glasi otožni,
Če na morjé dospěš grozán —
Gorjé! Njemu, ki se tod vozi, poslednji je dan!
Kdo li ga zre?
Nad glavo križa se bliskov mu žar.
Pod nogo vstaja pogubni vihar.

Val se dviga in pada nazaj —
Grešnik, ti mreš, zabljen za vekomaj!

Zbor.

Ti mreš, zabljen za vekomaj!

Nelusko.

Ha, ha — strah vas je?
Naprej! Na jadra, vrvi,
Privijte se kot črvi,
Ker je pod vami grob odprt.
Vsak drži se krepko, bojuj se neplašen,
Saj čaka te smrt!

Zbor.

Vsak drži se krepko, bojuj se neplašen,
Saj čaka te smrt!

Nelusko.

Kaj? Nič vam mari, siromaški mornarji,
On ni, ki v lasti so njemu viharji?
Njega celó sramotite vi moč —
Glejte, kakšna ob vas širi se noč!

Štev. 12. Recitativ in dvospev.

Mornar (pri krmilu.)

Glejte ladjo!
Ima portugalsko zastavo.
Čoln je poslala k nam,
Ki naravnost sem plava.
O, kakó ga žene val!

Nelusko (zase.)

Mordà prihaja kdo,
Da svetuje jim,
Dokler rešilev je lahka?
To uniči moj sklep!

(Vasko pride na krov.)

Don Alvar.

Kaj li vidim? Vasko!
Vi z nami v času tem
V deželi daljni ste?
Kdo sem vas je pripeljal?

Vasko.

Moj bil vodnik je Bog.
Da ukaz izvršim,
Moral sem na morjé.
On me čuval je na ladji.

Don Pedro (zasmehljivo.)

Da za nami veslate.

Vasko.

Ne, bil sem že pred vami.

Don Pedro.

Torej kaj vender tu želite?

Vasko.

Rešiti hočem vas,
Rešiti, če je moči.

(Don Pedro ukaže, da se morajo vsi odstraniti. Sam gre z Vaskom v svojo kabino.)

Vasko.

Kaj li vas na ta kraj je
 Privelo — kaj blaznost?
 Blaznost le proti
 Temu mestu, kjer je
 Moj admiral
 Bernard Diaz umrl,
 Kjer se ladja mu je razbila.
 Ne preté tukaj vam le čerí.
 Ki jih skriva morjé:
 V zatišji ob obali je
 Čolničev skrit nebroj,
 Ki v njih ljudje so divji,
 Da vas napadejo,
 Oplenijo in pomoré.

[*Don Pedro.*

Zdi se vam.

Vasko.

Jaz predobro poznam nevarnost.
 Lahká pač ni rešitev tu.

Don Pedro (zasmehljivo.)

Takó?

Vasko.

Srd zabil sem,
 Da vas ohranim,
 Da rešim vas,
 Prišel sem k vam.

Saj sinovi jedne
 Očetnjave stojé naj
 Vragu v bran!]

Don Pedro.

Sevé, mi se ne bi borili,
 Da bi sovrag pal pokončan —
 Kaj prišli ste, da bi rešili
 In ohranili žitja mi dan?

Vasko.

Hitro, hitro! Morje viharo
 Ne čaka, da se kdo otmè!

Don Pedro.

A za mene vi ne skrbite,
 Ines vam skrb je!

Vasko.

Naj bo — dà!
 Skrbim le zanjo,
 Za drago bitje.
 Rešiti jo hočem,
 Četudi z njo
 Otet bo pogube mož,
 Ki ga črtim takó.

[*Don Pedro.*

Nihče naj sedaj ne zabi,
 Da sem gospod na ladji jaz,
 Sicer lahko me jeza zgrabi,
 Smrtno kazen prinese ukaz.

Vasko.

Kaj? Značajni Portugiz
Meni to reči more?

Don Pedro.

Vsak zakona se boj,
Kdor po njem ne živi!

Vasko.

Ti me hočeš soditi,
Ko je treba se biti?

Don Pedro (mogočno.)

Čuvaj se, da ne padeš!

Vasko.

Kakó zdriza te strah!

Don Pedro.

Ne trepečem jaz plah.

Vasko.

Ha, besnim ves od jada,
In meč naj zdaj vlada.
V boj! — Le tvoja kri
Srd upokojí.
Strah v prsi ti sega,
Življenje v smrt lega —
Zovem v boj te,
Daj, osveti se!

Don Pedro.

Ha, besnim ves od jada,
Naj zakon zdaj vlada!

Pal boš v boji ti,
 Več pomoči ni.
 Smrt v žitje ti sega,
 Noč nate že lega —
 V prah razmeljem te,
 Zlobnost kazni se!]

Štev. 13. Scena in finale.

Don Pedro.

Na jadrnik ga privežite,
 Ustrelite nanj.
 Da pod krogلامي
 Žiti prestane!

Vasko.

Podlež!

Selika.

Kakšen glas!

Ines.

Vasko — on je!

Don Pedro.

K smrti ga odpeljite!

Ines. Selika.

Ah, čujte mojo prošnjo,
 Saj vas solzno zre moje okó —
 On prost naj bo!

Don Pedro.

Ne! — Vojaki, précej storite!

Mornar (z jadrnika.)

Brž na jadra
In na vrvi!
Vihar se dviga.

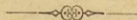
(Ladja trči ob skalo. V tem jo Indijanci naskočijo.)

Nelusko.

O, k vam, vi bratje moji,
V moč vašo in oblast
To ladjo sem privel,
Sovraga z njo!

Zbor Indijancev.

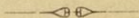
Brahma, Brahma,
Ojači me, ki sem ti udan,
Da v boji plen mi
Bogat še bo odbran.
Usmiljenost čut
Nam vsem je nepoznan.
Pot reži dalje
Meč nam dvorezan.
Brahma!

Četrto dejanje.

Na levi strani vhod v indski tempelj, na desni vhod v palačo. V ozadju veličastni spomeniki.

Štev. 14. Scena in zbor.

Veliki svečenik (Seliki.)

Prisegamo Brahmi
In Višni in Živi,
Bogovom, ki jih v Hindostanu
Vsi častimo,
Da služiti le kraljici
Naši hočemo vsekdar!

Zbor.

Mi služiti le kraljici
Naši hočemo vsekdar!

Nelusko (Seliki.)

Selika pa, ki smo
Krono ti dali,

Moraš na zakon
 Naš sveti priseči zdaj,
 Na to knjigo,
 Ki je Brahma sam jo nekoč
 V tem svetišči zapustil.

Selika.

Jaz prisegam.

Véliki svečenik (Seliki.)

Nikdár, priseгла si,
 Nikdár ne sme tujec
 S prisotnostjo pregrešno svojo
 Doma posvečenih tal onečastiti!

Nelusko.

Slušaj! Pod mečem vsak
 Tod je moral umreti.

Selika.

Vsak? — Moj Bog!

Drugi svečenik (Nelusku.)

Jeden le vkovan v verige težke
 Tam na ladji neznani
 Končal še ni pod mečem.

Nelusko (jezno zase.)

Mordà je Vasko!

(Tiho svečeniku.)

Pojdi, naj umrè takoj!

Včeliki svečenik (Seliki.)

Na bogov žrtveniku
Ti krona žari. — Naprej!

Nelusko.

Za kraljico naj gremo!

(Vsi razun Neluska polagoma odidejo v tempelj. — Začuje se hrup.)

Ha, kak ropot!

Drugi svečenik.

Na morišče se tirajo
Žene zdaj barbarov.

Nelusko.

Tja v manzalinskega drevesa sence črne,
Ki smrti tajni dih po listji mu vrši,
Tja naj jih odvedó, doklèr jim ne zagrne
Očij večni mrak, ki ga le smrt rodi.

Štev. 15. Arija.

Vasko (počasi vstopi, občudovaje zre okrog.)

O, prekrasni svet,
Vrtov bajni cvet,
Vama srce poj
Pôzdrav svoj!
O, divni raj, tod slava mi vzrase —
Gledam zavzet jasno nebó,
Ki žari kot zlató . . .
Ah, in vse to za večne čase
Dom prejel bo moj!

Ta polja naša plodovita,
 In naš ves ta bode raj.
 Bógat krasú in zakladov — o, naj
 Pozdravljam te, ti novi svet,
 Ti moja last!

Zbor (ga obstopi in mu pretí.)

Ha. kri!
 Solnce na nebu ognjeno
 Žarí.
 Kri naj nam kopje jekleno
 Kropí!
 Žrtev še danes uniči
 Naj črt!
 Smrtno pesem glasno kliči:
 Vam smrt!

[*Vasko* (zase.)

Čujem li prav? — Kaj — smrt?
 In ravno zdaj moram umreti?
 In moja slava naj že premine,
 In ime moje ž njo?
 O, to mogoče ni!

(Krvnikom.)

Z menoj na ladjo se podajte,
 Ki zastava nje tam vihrá!
 Sodrugom dél bi rad: To znajte,
 Bog izvel je željé srcá.
 Naj Evropa zve, da je meni
 Vse delo zmage žar krasil,

Da z življenjem častí venec plačal,
 Ki sem junak si ga vil.
 Peljite me na ladjo tam,
 Usmiljen vsak naj bo z menoj!

Zbor.

Ne! Smrt tujcu, smrt!

Vasko (obupno.)

Ah, prošnja vam veljá iskrena,
 Ako že me umorite:
 Neoskrunjeno pustite
 Slavo mojega imena.

Zbor.

Tujec umri!

Vasko.

Rad se udati smrti hočem grozni,
 Ne morí meni strah srcá —
 Ah, to pustite mi, da národ pozni
 Za čast mojo nesmrtno zna.

Zbor.

Ne! Smrt tujcu, smrt!

Vasko.

Prošnja vam gre iskrena,
 Ako že zdaj umrem.

(Odločno.)

Naj bo! Junak in kristjan,
 Moj Bog. oči zaprem
 Zadnji dan.

Ah, naprej!

Zbor.

Ha, kri!
 Solnce na nebu ognjeno
 Žarí.
 Kri naj nam kopje jekleno
 Kropi!
 Žrtev še danes uniči
 Naj črt!
 Smrtno pesem glasno kliči:
 Vsem smrt!]

Selika (se vrne z vsem spremstvom.)

Stojte!

Vasko.

Selika!

Nelusko (tiho Seliki.)

Ti ga smrti hočeš rešiti?

Véliki svečenik.

Da svoboden bi bil,
 Ustavljaš zakonu se,
 Ki nanj prisegla si,
 Da ti vsekđár bo svet!

Zbor.

Dà, tujcu bodi smrt,
 Ker po zakonu,
 Ravnati se mora.

Véliki svečenik.

Po zakonu se vse je izteklo:
 Saj do sedaj so naši meči
 Vse že končali.

Vasko (obupno.)

Ines — mrtva ti?

(Udano.)

Naj umrem!

Selika (zase bolestno.)

Ah, strašno!

Véliki svečenik.

Smrt tujcu, smrt!

Zbor.

Dà, smrt!

Selika.

In ko bi tujec

On več ne bil.

Vasko (osuplo.)

Kaj čujem?

Selika (tiho Vasku.)

Miruj! Še jedenkrat

Naj smrti rešim te,

Čprav pozabiš me potem.

(Glasno.)

Če po tajni usodi

On naš brat bil sedaj bi.

Vsi (osuplo.)

O, čudo!

Selika.

Če po vezéh, ki razdrobiti jih
Ni več mogoče,
Z menoj je zvezan on.

Nelusko (zase.)

Bog, kaj moram čuti!

Selika.

Kraljici vaši,
Ki v sužnosti strašni je žila,
On rešil je življenje,
Čast ji on ohranil.

(Nelusku.)

Kakor veš, roko sem svojo
V dar mu dala.

Nelusko.

Jaz vem?

Selika (strastno Nelusku.)

Ti samó izdati moreš me.
Toda to čuj: če on umrè,
Umrem z njim tudi jaz!

(Ljudstvu.)

Čujte, Nelusko je priča,
Da resnico govorila sem!

Veliki svečenik. Zbor.

Naj izpriča nam
Pri naših bogovih,
Pri zlati knjigi tej!

Štev. 16. Kavatina in zbor.

Nelusko (zase bolestno.)

Kakó srcé je bilo,
 Ah, le zanjo zvestó!
 Kakó naj žal nosim nemilo —
 Dajè mu v dar svojo rokó.

Zbor.

O, glejte, kakó ga pretresa in bega!

Selika (Nelusku.)

Ti sedaj dokaži!
 Željo po osveti
 Daj v sebi zatreti!
 Glej trpljenje, moje solze —
 Srd svoj ublaži!

(Zase.)

On joka!

Nelusko.

Naj se zgodí karkoli,
 Srcé zamrè naj v boli,
 Saj bom nesrečen sam.
 Radóst ji naj in sreča
 Blagost ljubezni veča,
 Za njo življenje dam!

Vasko.

Bridkost ga pretresa.
 Zakaj li?
 On neče govoriti —
 Govôri!

Véliki svečenik. Zbor.

Ne muči je dalje —

Govôri, prisezi!

(Prinesó knjigo in jo predložé Nelusku.)

Nelusko.

Naj bo! Prisegam zdaj vam,

Da ga ljubi in da je žena mu.

Vsi.

Ah, žena mu!

Nelusko (zase.)

Bog, k sodbi me pokličí,

Grom tvoj me naj uniči!

A kleti človek, ki vzel jo meni,

On naj prestane z menoj!

Vsi.

Brahma, slava ti!

[*Nelusko* (kakor prej.)

Kakó srcé je bilo,

Za njo, za njo zvestó!

Naj nosim žal nemilo,

Ki muči me takó.

Gorjé! Bog, k sodbi me pokličí,

Grom tvoj me naj uniči!

A kleti človek, ki vzel jo meni,

On naj prestane z menoj!]

Vsi.

Slava, čast, srečni par!

Daj Bog, da bi dolgo

Vladala med nami.

(Nelusko razburjen odhití.)

Véliki svečeniċ.

Slušaj, národ, moje glase!
 Bogovi naši, ki zakon so
 Dali nam sveti, to hočejo,
 Da vez, ki v tujini se sklenila,
 Tu pred našim oltarjem
 Posveti se noviĉ.

Selika (Vasku.)

Pústi strah!

Véliki svečeniċ.

A predno svečanost priĉnemo
 Naj k mogoĉnim bogovom
 Glas plove, da presveto trojico
 Udano poslavi trojni naš
 Sveti slavospev, ki Brahma sam
 V to steno ga zaklesal.
 Národ, poklekni zdaj!
 (Ljudstvo poklekne in ponavlja njega molitev.)
 Brahma, Višnu, Živa, slava vam!

(Seliki in Vasku.)

O, pijta zdaj! Saj božji je napoj,
 Ki solnĉni ogenj sveti ga razžarja;
 Bogú ljubezni spev pokloni svoj,
 Saj on zemljanu v rádost jo ustvarja!
 In v žile tesne božji lije sok
 Ognjeni žar in veĉno koprnenje,
 Da naglo se krvi preliva tok,
 Da dvoje v jedno pretopi se življenje!

[(Vasku.)

Pij, tujec, zdaj, da lahkó zaupno
Zaklad svoj izročimo tebi v dar!

(Seliki.)

Pij tudi z njim, da boš v življenji skupno
Radóst čutila in srcá vihar!]

(Vasku in Seliki.)

Tiho molita zdaj!

(Svečenikom in ljudstvu.)

Mi pred oltar bogov.
Nesimo prošnje za njih blagoslov.
Brahma, Višnu, Živa, slava vam!

(Vélíki svečenik, svečeniki in ljudstvo svečano odidejo v tempelj.)

Selika (tiho Vasku.)

Ladjo je Pedru zakrilo morjé.

Vasko.

To že vem.

Selika.

In moštvo brodovja
Vse je končano.

Vasko.

To že vem.

Selika.

Tvoj se brod pa od tod
Še vidi na morji,
Kjer tvoji drugi
Ki same pustil,
Čakajo na tebe.

Vasko.

Vem to, vem!

Štev. 17. Scena in dvospev.

[*Selika.*

Ta vez, h kateri me
 Korist je tvoja gnala,
 O, Vasko, naj ti le strahú
 Nikar ne budí,
 Ker prisega samó
 Meni sveta veljá
 Ti — kraljici soprog — si prost,
 Vsa moč je tvoja!
 Jutri lahko, danes še pod večer,
 Če čolnič te lahak
 V znancev svojih nese krog,
 Zapustiš ta kraj,
 Ki si ga odkril in premagal.

Veliki svečenik. Zbor (v svetišči.)

Brahma, Višnu, Živa, slava vam!

Vasko.

Kakó mi je? Kaka rádost mi širi prsa zdaj?
 Zamrla mi je bol, cvetè mi v duši raj.
 Takó se mi zdi, kakor bi v nji plul vihar,
 In koprnenja bi objemal mene čar.]

Selika.

O, béži daleč stran,
S teboj gre tvoja slava,
Meni pústi le gorjé!

Vasko.

Kraljica moja, kaj — gorjé?

Selika (bolestno.)

Ah, Vasko, ti ne veš,
Kaj je ljubezni bol,
In ti ne veš,
Kakó srce umira

Vasko.

Kaj čujem? — Kakó da bila si
Do danes tuja? Kak ovoj
Meni tebe je kril?

Selika.

Kak ovoj? — Tvoja mržnja!

Vasko (iskreno.)

O, tiho, takó ni prav! [Doslej žené na sveti
Ni zamogel mene kras še noben prevzeti.
Očesa ti pogled ognjeno zre namé,
Kakòr da solnčni žar seval bi mi v srcé.
Kaj? In tebe naj pustim? Ah, nikdár!]

Selika.

Kaj si pozabil,
Da nji si me prodal,
Ki ji ljubav prisegel?

Vasko.

Ah, ne žalósti me!
Kraljica ti, glej, pred teboj klečim.
O, Selika, tvoj mož tebe prosi:
Odpusti mi!

Selika.

Ti moj si mož — ah!
Večje sreče mi ne žije.
Blažje ne more dati raj:
Tvoje srce zame bije,
Solzo zrem v očesu zdaj.

Vasko.

V raj se preлива nam življenje,
Če ljubav nam dušo pojí.

Selika.

Novó življenje budiš mi ti —
Ah, naj me dvigne hrepenenje!

Oba (se poljubita.)

V poljubu tem smrt je. življenje.

Vasko.

Tebi, Selika, svojo dušo darujem.

Selika.

Kaj govoriš? Kakó beseda
Misli meni vznemirja!

Vasko.

Tvoj bog naj zna in moj,
Da meni ti si žena.

Selika (veselo.)

Jaz žena? – A pomisli to:
 Srcé pa hoče moje
 Tvojo ljubav
 In misli vse tvoje.
 Še nanje, ki več tu jih ni,
 Izbriši vsak spomin
 Iz srčnih globočin.
 Moreš li to mi rêči?

Vasko.

Vse bom pozabil, Selika,
 Saj srečen sem.

Selika.

To obljubiš?

Vasko.

Dà, obljubim.

Selika.

Bog sluša tvoj.

Vasko.

Naj čuje me!

Selika.

Moj boš vekomaj?

Vasko.

Le tvoj vekomaj!

Oba.

Ah, večje sreče mi ne žije,
 Blažje ne more dati raj:

Tvoje srce zame bijé,
 Solzo zrem v očesu zdaj.
 V raj se prestvarja nam življenje,
 Če ljubav nam dušo pojí —
 Ah, v poljubu tem mi hrepenenje
 In slast živí!

Štev. 18. Finale.

(Vélikí svečénik in drugi svečéniki pridejo iz templja. Vélikí svečénik razprostre roke in blagoslovi Vaska in Seliko.)

Vélikí svečénik.

Bog, čuj nas v trenutkih teh:
 Moč tvoja kazni greh!
 Ljubečima v poročni dar
 Blaginje seva naj svetli žar!

Zbor.

Blaginje seva naj svetli žar!

(Zbor se razdeli. Zene obstopijo Seliko ter ji podarijo obleko in bisere.)

Zbor.

Ovoj naj krije,
 Kar živo sije
 V pogledu tvojem
 Današnji dan.
 Pod njim gorí
 Naj strast, ki ti v prsih kipí.
 Bog naj nas čuje,
 Tebe varuje,
 Pota obsuje
 Cvet naj krasan!

Ines Zbor (za prizoriščem.)
 Zdravstvuj, ti zemlja krasna,
 Od tod zdaj moram stran.
 Slavi te pesem glasna —
 Zdravstvuj!

Vasko (razburjeno.)

Ah, kakšni glasi! Je li resnica?
 Morda le duh je, o Ines,
 Ki z višav me gleda jasnih
 In mi kliče svoj pozdrav!

Zbor.

Ovoj naj krije,
 Kar živo sije
 V pogledu tvojem
 Današnji dan.
 Pod njim žari
 Naj strast, ki ti v prsih kipí.
 Bog naj nas čuje,
 Tebe varuje,
 Pota obsuje
 Cvet naj krasan!

Peto dejanje.

Kraljičini vrtovi.

Štev. 19. Scena in recitativ.

[(Selika in Ines nastopita. Obdajajo ju vojaki.)

Selika.

Bog, tedaj je res! Kaj, Vasko, on?
On me izdal je, on me prevaril.
Nehvaležnik, to prisega ti je?

Ines.

Naj jaz kaj rečem!

Selika.

Ne! Naj sem se mu udala,
Vender je moja moč!
Ne govori tu več soproga,
Le razžaljena kraljica,
Ki sodbe hoče,
Ki zahteva maščevanja!

Ines.

Usmili vender se ga!

Selika.

Kdo li predrzne se zanj,
 Ki me je izdal,
 Sočutja tu prositi?
 Naj boji se jeze moje,
 Ki komaj jo zatiram!
 Vsi zdaj od mene stran!

(Vojaki odidejo. — Inesi.)

Ti ne greš?

Štev. 20. Dvospev.

Selika (mračno.)

Prednò osvetim se
 In sodbo jaz izrečem,
 Le k meni pristopi,
 Odgovôri mi!
 Dej, s kakšno zvijačo
 In s kakšnim je izdajstvom
 Priti mogel ta lažnjivec
 Do té sedaj!

Ines.

Slučaj je bil,
 Da sva zopet se našla.

Selika.

Kaj tebi rekel je?
Dej, kaj se je zgodilo?

Ines.

To rekel je, da s teboj
Prisega veže ga,
Da zate bo duša mu žila,
Ki življenje si mu rešila.

Selika.

Vender tebe ljubi samó.

Ines.

Lahko mu oprustiš.
Pústi jezo! Čast
Odločno mu velí,
Da mora me zabiti —
Videl me več ne bo!

Selika (vznemirjeno.)

Vender tebe ljubil bo samó.

Ines.

Ako to zdi se greh ti kleti,
Jeze naj moč pade namé;
Nad mano se zdaj osveti,
Tega prosim te klečé.
Ker mi je svet ves zaprt,
Moje življenje le gorjé,
Brez nadej mi srcé,
V dar bodi mi smrt.

(Sočutno Seliki.)

Kaj, ti jokaš?

Selika (zase.)

Ah, njo Vasko ljubi vekomaj.

Ines.

Sedaj poznaš gorjé srcá,
 Z njim greh ti moj predobro znan je.
 Smrt meni dá tvoje naj maščevanje,
 Tebi hvalo srce dá.

Selika.

Sedaj poznam gorjé srcá,
 Ugaša mi v duši maščevanje,
 In meni se budí kesanje,
 Saj za boleost srcé mi zná.
 Ker minila ljubav,
 Ti umreti želiš.

Ines.

Ah, kakó črt z ljubeznijo
 Razdvaja mene!

Selika.

In ob tem boji
 Neznosno zdaj trpiš.

Ines.

Takó mi je, kot da zdaj
 Srce se mi razžene —
 Sedaj poznaš gorjé srcá, itd.

Selika.

Sedaj poznam gorjé srcá, itd.

Ines.

Iz rok tvojih zdaj
Smrt oba pokončaj!

Selika.

Njemu smrt?
To ni moči!
Saj ko bi znala,
Da s tem osrečim ga,
Življenje zanj bi dala.
In kaj! — Morda v korist mu bo,
Ako ga pustim!

Ines (odločno.)

Z njim bi ne žila jaz,
Ker on je tvoj soprog.
Pri nas smrt razdrobí
Tako presveto vez.

Selika (zase.)

Torej mora brez nje žiti!
O, ti bridkost brezmejna, gorjé!

Obe.

O, kakó nesreče
Rešim se preteče,
Srce mi ljubeče
Bolno v prsili je.

Milost, Bog, naj Tvoja
 Reši me iz boja,
 Zdaj razsvetli me!
 (Nelusko pride z nekaterimi vojaki.)

Selika.

Žensko to stran odvedi!

(Vojaki odvedó Ines.)

Odpelji daleč ti od tod še Vaska!

Nelusko.

K Inesi?

Selika.

Zgôdi se to! Oba ti odvedi
 Na ono ladjo takoj,
 Ki se na morji vidi še.

Nelusko (zase.)

O, Bog moj!

Selika.

Potem. poslušaj me,
 Ko bo Vasko že tam,
 Izroči mu moj pozdrav.
 Si li slišal?

Nelusko.

Vse, kar zahtevaš ti,
 Izvesti hočem točno.

(Veselo.)

Ta presrečni dan
 Mojo žalost končá.
 Kraljica ti, osvoji
 Zopet moč in slavo!

Selika.

In ko zapazil boš,
 Da se ladja za vsekdar
 Od bregov odmiče stran,
 Vrni se k meni spet,
 Nate čakala bom
 Na onem-le gorovji,
 Ki je izpira morjé.

Nelusko (strahoma.)

Na oni kraj ne hôdi,
 Tam rase, vedi to,
 Drevó manzalinsko,
 Ki v njega senci te
 Zadene rana smrt.

Selika.

Vse to^ovem.

Nelusko.

Gorjé mu, kdor tja pride!
 Z vonjem se pojí
 Tebi duša prevzeta;
 Najprej navdaja te
 Sladkost brezmejna,
 A vse je sama laž
 In nevarno-zloben sèn,
 Ki ti zmede razum
 In dovede te v smrt.

Selika.

Vse to vem. A od tam
 Vidi se na morjé —
 In tega si želim!

(Nelusko odide na desno, Selika gre v palačo.)]

Štev. 21. Scena pod manzalinskim drevesom.

Na obrežji. Polovico prostora zavzema manzalinsko drevo.

Selika.

Od tod zrem jaz morjé,
 Globoke, brezmejne vode,
 Kot bol je brez mejâ.
 Razdivjan mu je val,
 Ki ga dviga vihar,
 Kakor čut meni srcâ.

(Mirno.)

Svetišče kraj se divno pod vejami zdi meni,
 Ki listje ziblje jim vetrec danes hladan;
 Pokoja kraj ti meni si zaželeni,
 Ker up srcâ je zadnji vekomaj končan.
 Tu srcé naj počiva, grob meni ti miran!...
 Srd v duši moji gine,
 Prestal je strašni boj —
 Naj sreča ti ne mine,
 Zdravstvuj, predragi moj,
 Zdravstvuj!

(Cvetje pada z drevesa. Selika je pobira.)

O, cvetovi krasní, vas gledam zdaj vesela.
 Krasite vi nevesti lica vela,
 V venec poročni povijte se mi krasan!
 To pravijo, da vonj ustvari grozno noč...
 Nebesa duh nam srečni zrè
 In petje sladko poslušá,
 Ki bolesti nas otmè —
 A takrat že loči se duša,
 Življenska nam ugasne moč!
 Dà, to je res! — Ah, čutim: zavest mi že gine...
 Kakšna slast in radóst pada v srčne globine!
 Kakšni glasi to? — Čárobna sila!
 In kakšen žar?
 Skozi vrata seva mi nebeški čar —
 Brahma, ti sreča mila,
 Stopaš k meni gospodar!
 On je, ki ga večnost rodila —
 Naj grem s teboj smrtna stvar!

Zbor (za prizoriščem.)

Ah!

Selika.

V svetlobi zrem oblaka
 Voz, ki name čaka,
 Vanj labod zaprežen bel,
 Roj ga duhov obdaje,
 Ki lahnó plesaje
 Svoja krila je razpel.

Njega zrem v božjem sviti,
 Nehal me ni ljubiti,
 Ki ne zabim nanj.
 Bog, njega daj mi zreti,
 Srcu vêli umreti —
 Ah, on tu — sèn mojih sanj!..
 Na vozi me oblaka
 Nestrpno Vasko čaka —
 Dà, on je zdaj tu! — Kaj klečiš mi?
 Dalje, dalje!
 Vedno više me nesite
 Ah!
 On je tu!

(Zgrudi se omamljena pod drevesom.)

Štev. 22. Finale.

[*Nelusko* (pride.)

Odšli so zdaj.

Selika.

Ah, daj mi nebesa nazaj!

Nelusko.

Selika, beži od tod!
 O, moja ti kraljica,
 Spev te duhov sovražnih,
 Vonj svetóv zazibava
 V večén sèn! —

Hočeš li umreti,
 Nesrečna kraljica?
 Ti si nehvaležna!
 Glej moje vroče solze!
 V nesreči tebi vsékdar zvest
 Hočem zvesti sužen umreti s teboj!

Selika.

Beži, Nelusko, da te jeza ne zgrabi,
 Ker smrti si želim!
 Pozabi me, pozabi.

Nelusko (jo prime za roko.)

Gorjé! Kot led je nje roka —
 Ah, moj bog, to je smrt!

Selika (s pojemajočim glasom.)

Ne, to je sreča mi.

(Umrje.)

Zbor (za prizoriščem.)

Večni raj je radósti,
 Mine tam vsa bridkost!

(Konec.)

Besede med oklepaji se pri predstavi izpuščajo.

